

με υπαίτιο τον ίδιο του τον εαυτό, τον ευερέθιστο και ασυγκράτητο χαρακτήρα του, και τις καιροφυλακτούσες ευέξαπτες ενοχές του. [...]

Έχω γράψει πια έξι μονολόγους. Αυτή η τριβή μου φανέρωσε την θεατρικότητά τους, την σκηνική δύναμη και γοητεία τους, και με έκαμε να χρησιμοποιώ άφοβα τον «μονόλογο», αλλά ο ορισμός είναι εντελώς για τον τύπο, στην ουσία πάντα πρόκειται για διάλογο. Ακόμα και όταν σκεφτόμαστε, διάλογο κάνουμε. Όπως επίσης συμβαίνει και το αντίστροφο: αρκετά συχνά, παρόλο που συνομιλούμε, στην ουσία μονολογούμε. Νομίζω πως το πρόβλημα σ' ένα μονόλογο είναι ακριβώς αυτό, ο λόγος του μοναδικού προσώπου να κάνει φανερό τον κόσμο που κουβαλά, να κάμει παρόντα τα άλλα πρόσωπα, τόσο παρόντα που να καταναγκάζεται πια να ενεργήσει όπως ενεργεί και να πάθει όσα βλέπουμε να του συμβαίνουν. Θα μπορούσα να πω ότι γι' αυτόν τον ένα επί σκηνής άνθρωπο, οι άλλοι που αυτός ο ίδιος τους δίνει ζωή λειτουργούν σαν μοίρα του. Στον *Επικήδειο*, το άλλο πρόσωπο, αυτό που χωρίς να φαίνεται και να ακούγεται συνομιλεί με το επί σκηνής, με ενδιέφερε όσο και το επί σκηνής πρόσωπο που βλέπουμε και ακούμε. Χωρίς να είναι παρών, ο θεατής θα έπρεπε σιγά-σιγά να αρχίσει να τον φαντάζεται, να τον γνωρίζει, ακόμα και να μαυτεύει και τις αντιδράσεις του. Αυτό φυσικά σημαίνει ότι πρώτος εγώ έπρεπε να ξέρω εξίσου καλά με τον επί σκηνής χαρακτήρα και τον αφανή συνομιλητή του. Ουσιαστικά δηλαδή πρόκειται για ένα διάλογο όπου αφαιρέθηκε ένας από τους δύο «λόγους». Για να αποκαλυφθούν και οι δυο μέσα από την οικονομία του ενός. Ποια η διαφορά; Τεράστια θα 'λεγα. Τόση που σαν συνήθη διάλογο αυτό το μονόπρακτο δε θα μου κανε κανένα κέφι να το γράψω. Αυτή δε είναι και η μαγεία ενός μονολόγου, αυτή η μοναξιά του ενός προσώπου επί σκηνής, μοναξιά που ρευστοποιεί τα συγκεκριμένα του περιγύρου σε ύλη φαντασίας, ονειρίου, σκέψης, δίνοντάς τους έτσι μιαν παραπανιστή σημασία και άπλα.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΣ

Από το πρόγραμμα της παράστασης
Τρεις σε μοναξιά, Θέατρο «Στοά», 1992.

Η Πειραματική Σκηνή συμμετέχει στην

CONVENTION THEATRALE EUROPEENNE
EUROPAEISK TEATER CONVENTION
CONVENCION TEATRAL EUROPEA
CONVENZIONE TEATRALE EUROPEA
CONVENÇÃO TEATRAL EUROPEIA
EUROPESE THEATER CONVENTIE

EUROPEAN THEATRE CONVENTION
EUROPAISCHE THEATER KONVENTION
EUROOPPALAINEN TEATTERUNIONI
EUROPEISK TEATER UNION
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
EVROPSKA GLEDALISKA KONVENCIA

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

ΘΙΑΣΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»

Η Πειραματική Σκηνή ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1979, από τον θεατρολόγο Νικηφόρο Παπανδρέου, στο πλαίσιο της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «Τέχνη». Από το 1986 στεγάζεται στο θέατρο «Αμαλία».

Εκτός από τη Θεσσαλονίκη, έχει δώσει παραστάσεις σε πολλές πόλεις και χωριά της Μακεδονίας και της Θράκης, στην Κρήτη, τη Ρόδο, τη Μυτιλήνη, τον Βόλο, το Ναύπλιο, την Καλαμάτα, την Πάτρα καθώς και την Αθήνα. Έχει επίσης εμφανιστεί σε ξένα φεστιβάλ, στην Αυστραλία, την Αγγλία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Αίγυπτο, τη Σουηδία, τη Νορβηγία, τη Σλοβενία και την Ουγγαρία.

Έχει ανεβάσει ως τώρα ενενήντα έργα ελλήνων και ξένων συγγραφέων, κλασικών και σύγχρονων ανάμεσα στους οποίους: Ευριπίδης, Αριστοφάνης, Σαίξπηρ, Γκολντόνι, Τσέχοφ, Ίψεν, Λόρκα, Μπρεχτ, Μπέκετ, Μισίμα, Ντύλαν Τόμας, Πίντερ, Ιονέσκο, Μπέργκμαν, Ρομέρ, Γουέρτενμπεϊκερ, Κατρίν Αν, Ρεζά, Κήτλν, Μέρφν, Φρίελ, Ταμπόρι, Τουρίνι, Μπέρνχαρντ, Φρέιν, Μακφέρσον, Φόσε, ΜακΓκίνες, Καπετανάκης, Ξενοπούλος, Αναγνωστάκη, Καμπανέλλης, Λυμπεράκη, Ποντίκας, Δήμου, Μιχαηλίδου, Κεχαΐδης, Χαβιαρά. Τα τελευταία χρόνια έχει καθιερώσει το σύστημα του εναλλασσόμενου δραματολογίου.

Παράλληλα εκδίδει το περιοδικό *Θεατρικά Τετράδια*, του οποίου έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα σαραντατέσσερα τεύχη.

Ο θίασος αναπτύσσει σχέσεις συνεργασίας με τον κόσμο της εκπαίδευσης, οργανώνοντας ειδικές παραστάσεις για σχολεία, σεμινάρια θεατρικής επιμόρφωσης για δασκάλους και καθηγητές, ανοιχτές πρόβες για φοιτητές κ.ά. Έχει επανειλημμένως λάβει μέρος στις διοργανώσεις του Δήμου Θεσσαλονίκης: Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου και «Δημήτρια».

Από το 1994, οργανώνει κάθε χρόνο το διεθνές φεστιβάλ «Θεατρική Άνοιξη».

Από το 1996 είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Θεατρικής Σύμβασης, μιας οργάνωσης κρατικών, δημοτικών και επιχορηγούμενων θεάτρων από είκοσι χώρες της Ευρώπης.

Η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού βάσει διετούς προγραμματισμού.

Διεύθυνση:

Θέατρο «Αμαλία»

Αμαλίας 71, 546 40 Θεσσαλονίκη.

Τηλ. 2310.821.483, fax 2310.860.708.

e-mail: pirskini@otenet.gr

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η

ΙΑΚΩΒΟΥ
ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗ

Λογός σε Σόλμν, Άντρος

ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2005
ΘΕΑΤΡΟ «ΑΜΑΛΙΑ»

Άντρες σε κρίση

Τρεις μονόλογοι του Ιάκωβου Καμπανέλλη

Σκηνοθεσία: Γλυκερία Καλαϊτζή

Σκηνικά-κοστούμια: Λίλα Καρακώστα

Μουσική: Κώστας Βόμβολος

Φωτισμοί: Στράτος Κουτράκης

Βίντεο: Γιάννης Λεοντάρης

Βοηθός σκηνοθέτη: Κωνσταντίνος Θωμαΐδης

Διανομή

Ο πανηγυρικός Νίκος Λύτρας

Αυτός και το πανταλόνι του Στάθης Μαυρόπουλος

Ο επικήδειος Δημήτρης Ναζίρης

Στα βίντεο εμφανίζονται οι: Έφη Σταμούλη, Στέλλα Μιχαηλίδου, Γεωργία Κύδα, Σάντυ Μούντη, Άννα Κυριακίδου, Αθηνά Ευσταθίου.

Τεχνική οργάνωση παραγωγής και χειρισμός ήχων: Βασίλης Τσαφέρης. Χειρισμός φωτισμών: Χρήστος Πραντσιδής. Τεχνική υποστήριξη: Στέφανος Σαμαρτζίδης.

Ο μονόλογος *Αυτός και το πανταλόνι του* ανέβηκε για πρώτη φορά τον Οκτώβριο του 1957 στο Θέατρο Τέχνης, σε ένα ρεσιτάλ υποκριτικής του Βασίλη Διαμαντόπουλου, μαζί με τα μονόπρακτα: *Οι βλαβερές συνέπειες του καπνού του Τσέχοφ*, *Ο άνθρωπος με το λουλούδι στο στόμα του Πιραντέλλο* και *Η μυστική ζωή του Γουόλτερ Μίττν*, διασκευη του Καμπανέλλη από το ομότιτλο διήγημα του Θέρμπερ.

Ο *Πανηγυρικός* αποτελεί ένα από τα τέσσερα αυτόνομα μέρη του έργου *Πρόσωπα για βιολί και ορχήστρα*, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1976 στο Θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Κουν, με τον Νικίτα Τσακίρογλου στο ρόλο του Δημάρχου.

Τον *Επικήδειο*, τέλος, πρωτοεργάστηκε ο Θανάσης Παπαγεωργίου στο Θέατρο «Στοά» κατά τη θεατρική περίοδο 1992-93, στην παράσταση με γενικό τίτλο *Τρεις σε μοναξιά*, που περιλάμβανε επίσης τους δύο άλλους μονόλογους.

Ο συγγραφέας

Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης γεννήθηκε στη Νάξο και μεγάλωσε στην Αθήνα, όπου και σπούδασε σχεδιαστής στη Σιβιτανίδειο. Από τις αρχές του 1943 ως το Μάιο του 1945 έμεινε κρατούμενος στο στρατόπεδο συγκεντρώσεως του Μαουτχάουζεν. Όταν γυρίζει στην Αθήνα, οι παραστάσεις του Θεάτρου Τέχνης του Καρόλου Κουν, το χειμώνα του 1945-46, τον συναρπάζουν: «εκεί ανακάλυψα τον εαυτό μου και τον προορισμό μου». Η έλλειψη απολυτηρίου του Γυμνασίου τον εμποδίζει να σπουδάσει ηθοποιός και «μην έχοντας άλλη λύση για ν' ανοίξει την κλειστή γι' αυτόν πόρτα του Θεάτρου, επιχειρεί να γράψει...».

Έγραψε τα θεατρικά έργα: *Χορός πάνω στα στάχνα* (1950), *Έβδομη μέρα της δημιουργίας* (1956), *Η αυλή των θαυμάτων* (1957), *Η ηλικία της νύχτας* (1959), *Ο γορίλας και η Ορτανσία* (1959), *Παραμύθι χωρίς όνομα* (1959), *Βίβα Ασπασία* (1966), *Οδυσσέα γύρισε σπίτι* (1966), *Αποικία των τιμωρημένων* (1970), *Ασπασία* (1971), *Το μεγάλο μας τσίγκο* (1973), *Το κονκί και το ρεβύθι* (1974), *Ο εχθρός λαός* (1975), *Πρόσωπα για βιολί και ορχήστρα* (1976), *Τα τέσσερα πόδια του τραπεζιού* (1978), *Ο μπαμπάς*

Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης στην Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης»

Ο δρόμος περνά από μέσα (27.3.1993), σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη, σκηνικά-κοστούμια Ιωάννας Μανωλεδάκη, μουσική Γιώργου Λαζαρίδη, φωτισμούς Στράτος Κουτράκης. Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Δημήτρης Ναζίρης (Φάνης Ποριώτης), Ιεροκλής Μιχαηλίδης (Αντωνάκος), Ελένη Δημοπούλου (Λίτσα), Μένη Κυριάκογλου (Γλυκερία), Πέτρος Ζηβανός (Ανδρέας Ποριώτης).

Στη χώρα Ίψεν (24.3.1996). Πρόκειται για την πρώτη παρουσίαση του έργου. Σκηνοθεσία: Πέτρος Ζηβανός, σκηνικά-κοστούμια: Ιωάννα Μανωλεδάκη, μουσική επιμέλεια: Δημήτρης Ναζίρης, φωτισμοί: Στράτος Κουτράκης. Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Νίκος Λύτρας (Νυχτοφύλακας), Στάθης Μαυρόπουλος (Ο άλλος νυχτοφύλακας), Δημήτρης Ναζίρης (Μάντερος), Κυριακή Μασσακίδου (Έλενα), Γιάννης Μόχλας (Ούλαφ), Έφη Σταμούλη (Έλενα Άλβινγκ), Δημήτρης Σακατζής (Όσβαλντ).

Η τελευταία πράξη (29.10.1997). Το έργο γράφτηκε το 1997, ειδικά για την Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης», στο πλαίσιο του προγράμματος του Υπουργείου Πολιτισμού για την ανάθεση συγγραφής ελληνικών έργων. Σκηνοθεσία: Πέτρος Ζηβανός. Σκηνικά-κοστούμια: Ιωάννα Μανωλεδάκη. Μουσική επιμέλεια: Φαίδων Χατζηαντωνίου. Φωτισμοί: Στράτος Κουτράκης. Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Δημήτρης Ναζίρης (Θιασάρχης), Λυδία Φωτοπούλου (Πηνελόπη), Γιάννης Μόχλας (Τηλέμαχος), Έφη Σταμούλη (Δημοσιογράφος), Νίκος Λύτρας (Νοσοκόμος και Κλέων), Στάθης Μαυρόπουλος (Ξενοδόχος και Βλάχης), Χρήστος Αρνομάλλης (Λάφης), Μένη Κυριάκογλου (Σμάγδα), Νίκος Κουμαριάς (Αριάς), Ρούλα Μανισάνου (Μέλισσα).

ο πόλεμος (1980), *Ο αόρατος θίασος* (1988), *Ο δρόμος περνά από μέσα* (1990), *Ο επικήδειος* (1992), *Ο δείπνος* (1993), *Στη χώρα Ίψεν* (1996), *Η τελευταία πράξη* (1997), *Μια συνάντηση κάπου αλλού* (1997).

Επίσης έχει γράψει τα σενάρια των ταινιών: *Στέλλα*, *Δράκος*, *Αρπαγή της Περσεφόνης*, *Το κανόνι και τ' αηδόνι*, καθώς και το χρονικό *Μαουτχάουζεν*.

Ο Καμπανέλλης για τους μονολόγους του

Η αγάπη μου για τους μονολόγους είναι παλιά, από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '50, τότε που για πρώτη φορά είδα πως υπάρχουν και θεατρικά αυτής της μορφής. Ήταν και πάλι στο Θέατρο Τέχνης του Καρόλου Κουν. Έως τότε δεν ήξερα πως είναι δυνατόν να υπάρχει μονόπρακτο με ένα μόνο πρόσωπο επί σκηνής –κι όμως να μην είναι ένα. Ούτε θα μπορούσα να φανταστώ ότι είναι δυνατόν ένας ηθοποιός, όσο μάστορης κι αν είναι, να «μονολογεί» επί μισή ώρα επί σκηνής κι όμως να καθλώνει τους θεατές.

Αυτός και το πανταλόνι του: Το 1957 –νομίζω την άνοιξη– ο Βασίλης Διαμαντόπουλος που ήδη είχε με πολύ μεγάλη επιτυχία παίξει μονολόγους σε πρόγραμμα του Θεάτρου Τέχνης, είχε μια τολμηρή ιδέα... να εμφανιστεί σ' ένα πρόγραμμα αποτελούμενο όλο από μονολόγους. [...] Νομίζω ότι το πιο τολμηρό από πλευράς Διαμαντόπουλου ήταν αυτό που μου είπε και που τον άκουγα και νόμιζα ότι αστειεύεται... Είχε καταλήξει στους μονολόγους *Οι βλαβερές συνέπειες του καπνού του Τσέχοφ*, *Ο άνθρωπος με το λουλούδι στο στόμα του Πιραντέλλο*, αλλά για να συμπληρωθεί ο χρόνος της παράστασης έπρεπε να έχει και έναν τρίτο και μου πρότεινε να τον γράψω.

Ήταν πολύ φυσικό να του πω ότι δεν είχα γράψει ποτέ μονόλογο, ότι θα πρέπει να είναι φοβερά δύσκολο! Και κυρίως ότι έστω κι αν κάπως τα καταφέρω «θα με εκτελέσουν» και μόνο που θα δουν το όνομά μου πλάι στους δύο κλασικούς... (και ήμουν ακόμη στην αρχή, η θεατρική μου παρουσία μετρούταν με τον *Χορό πάνω στα στάχνα* στον Α. Λεμού και την *Έβδομη ημέρα της δημιουργίας* στη Δεύτερη Σκηνή του Εθνικού). Ο Διαμαντόπουλος επέμενε και εγώ, που είχα μεν συναίσθηση του τι μου έμελλε να αποτύχαινα αλλά απ' την άλλη δεν ήμουν ποτέ άπολιμος, συμφώνησα να προσπαθήσω. Η τόλμη του Διαμαντόπουλου, στο σύνολό της, δικαιώθηκε μ' έναν πραγματικό θρίαμβο. [...]

Ο *Πανηγυρικός* είναι μια πικρή κωμωδία. Θα έλεγα μάλιστα πιο πικρή από ότι οι δύο άλλοι μονόλογοι. Ο κύριος Δήμαρχος ίσως να μην μας είναι συμπαθής όσο ο «Αυτός» ή ο «Συγγραφέας» στον *Επικήδειο*, είναι όμως πολύ πιο δραματικό πρόσωπο. Η ημέρα που την λογάριάζε σαν την μεγάλη ημέρα της ζωής του, την πιο λαμπρή εμφάνιση του δημόσιου βίου του, εξελίσσεται σε διασυρμό, σε γελοιοποίηση, σε ισόβια καταστροφή των ονείρων του. Και